

Apokalipsa Świętego Jana
KOMENTARZ

Część III. Ap 14–22

Janusz M. Czerski

Revelation of Saint John
COMMENTARY

Part III. Rev 14–22

ks. Janusz M. Czerski

Apokalipsa Świętego Jana KOMENTARZ

Część III. Ap 14–22

OPOLE 2020

© Copyright by Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego
Opole 2020

Recenzje wydawnicze: ks. prof. dr hab. Mariusz Rosik (PWT Wrocław)
ks. prof. em. dr hab. Michał Czajkowski (WT US)

Na okładce znajduje się miniatura z *Bamberger Apokalypse*,
fol. 13 v., ok. 1010 r.

ISBN 978-83-65860-63-7

Korekta: Józef Chudalla

Projekt okładki: Wojciech Lippa

Skład komputerowy i redakcja techniczna: Jerzy Bosowski

Adres: Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO

ul. kard. B. Kominka 1a, PL 45-032 Opole

tel. (+48) 77 44 11 502; e-mail: rwwt@uni.opole.pl

Druk: Wydawnictwo i Drukarnia Świętego Krzyża

ul. Katedralna 8a, PL 45-007 Opole

tel. (+48) 77 453 94 93; www.wydawnictwo.opole.pl

Spis treści

Przedmowa	9
Wykaz skrótów	11

Tekst oryginalny Ap 14–22, przekład własny, komentarz

5. Wizja Baranka i sądu (Ap 14,1-20)	17
5.1. Baranek z orszakiem zbawionych (Ap 14,1-5)	17
5.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	18
5.1.2. Komentarz	18
5.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	22
5.2. Zapowiedź sądu (Ap 14,6-13)	23
5.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	24
5.2.2. Komentarz	24
5.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	31
5.3. Wizja sądu (Ap 14,14-20)	31
5.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	32
5.3.2. Komentarz	33
5.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	36
6. Wizja wprowadzająca i wizja siedmiu czas (Ap 15,1–16,21)	37
6.1. Wizja wprowadzająca (Ap 15,1-8)	37
6.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	38
6.1.2. Komentarz	39
6.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	43
6.2. Wizja siedmiu czas (Ap 16,1-21)	44
6.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	46

6.2.2. Komentarz	47
6.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	56
7. Sąd Boży nad Babilonem/Rzymem (Ap 17,1–19,10)	59
7.1. Nierządnicza Babilon i zwierzę (Ap 17,1-18)	59
7.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	61
7.1.2. Komentarz	62
7.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	70
Ekskurs 12: Historia interpretacji siedmiu królów	71
Ekskurs 13: Legenda o Neronie	74
7.2. Upadek Babilonu (Ap 18,1-24)	76
7.2.1. Proklamacja upadku Babilonu (Ap 18,1-3)	76
7.2.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	76
7.2.1.2. Komentarz	77
7.2.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	78
7.2.2. Nakaz ucieczki z Babilonu/Rzymu (Ap 18,4-8)	79
7.2.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	79
7.2.2.2. Komentarz	80
7.2.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	82
7.2.3. Lament i radość z upadku Babilonu (Ap 18,9-20)	83
7.2.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	84
7.2.3.2. Komentarz	85
7.2.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	90
7.2.4. Symboliczna akcja anioła (Ap 18,21-24)	91
7.2.4.1. Zagadnienia historyczno-literackie	92
7.2.4.2. Komentarz	92
7.2.4.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	95
7.3. Radość z upadku Babilonu/Rzymu (Ap 19,1-10)	95
7.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	97
7.3.2. Komentarz	97
7.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	103
8. Sąd ostateczny nad wrogami Boga (Ap 19,11–20,15)	105
8.1. Zwycięstwo Chrystusa nad zwierzęciem i jego zwolennikami (Ap 19,11-21)	106
8.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	107

8.1.2. Komentarz	107
8.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	114
8.2. Tysiącletnie królestwo Chrystusa i sąd nad szatanem (Ap 20,1-10)	115
8.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	116
8.2.2. Komentarz	117
8.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	124
Ekskurs 14: Tysiącletnie królowanie Chrystusa	125
Ekskurs 15: Historia interpretacji chiliazmu	127
8.3. Sąd ostateczny (Ap 20,11-15)	128
8.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	129
8.3.2. Komentarz	130
8.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	132
9. Nowy, eschatologiczny świat (Ap 21,1–22,5)	135
9.1. Nowy świat (Ap 21,1-8)	135
9.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	136
9.1.2. Komentarz	137
9.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	142
9.2. Wizja nowej Jerozolimy (Ap 21,9–22,5)	143
9.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	145
9.2.2. Komentarz	146
9.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	156
10. Zakończenie (Ap 22,6-21)	159
10.1. Zagadnienia historyczno-literackie	160
10.2. Komentarz	161
10.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	170
Zusammenfassung	
Die Apokalypse des Johannes. Kommentar, Teil III: Offb 14–22 . . .	173

Przedmowa

Przedmiotem trzeciego tomu komentarza do Apokalipsy św. Jana jest analiza krytyczno-egzegetyczna rozdziałów 14–22. Komentarz dzieli się na sześć następujących części: (1) wizja Baranka i sądu (Ap 14,1-20); (2) wizja wprowadzająca i wizja siedmiu czasz (Ap 15,1–16,21); (3) obraz sądu Bożego nad Babilonem/Rzymem (Ap 17,1–19,10); (4) sąd ostateczny nad wrogami Boga (Ap 19,11–20,15); (5) wizja nowego, eschatologicznego świata (Ap 21,1–22,5); (6) zakończenie (Ap 22,6-21).

Poszczególne fragmenty Apokalipsy będą przedstawione w oryginalnym tekście greckim i dosłownym przekładzie polskim oraz analizowane w trzech aspektach: (1) zagadnienia historyczno-literackie; (2) komentarz; (3) zagadnienia teologiczno-kerygmaticzne. Po zagadnieniach teologiczno-kerygmaticznych umieszczone są ekskursy, w których przedstawione są niektóre tematy wymagające szerszego omówienia. Podstawą analizy egzegetycznej jest, podobnie jak w poprzednich dwóch tomach, oryginalny tekst K. Alanda i in., *The Greek New Testament*, z 1998 r., (wydanie czwarte, poprawione).

Po przedmowie znajduje się wykaz skrótów zastosowanych w tym tomie. Natomiast podany w drugim tomie spis literatury nie został zmieniony, dlatego nie było potrzeby powtórzenia go. Ewentualne nowe pozycje zostały zacytowane w przypisach.

Nysa – Opole, 16 lipca 2019 r.
w święto Najświętszej Maryi Panny
z Góry Karmel

ks. Janusz M. Czernski

Wykaz skrótów

1. Apokryfy i pisma judaistyczne

EtHen	Księga Henocha etiopska
4 Ezd	4. Księga Ezdrasza
5 Ezd	5. Księga Ezdrasza
FLAWIUSZ, <i>Ant.</i>	JÓZEF FLAWIUSZ, <i>Antiquitates Iudaicae</i>
FLAWIUSZ, <i>C.Ap.</i>	JÓZEF FLAWIUSZ, <i>Contra Apionem</i>
Jub	Księga Jubileuszów
3 Mch	3. Księga Machabejska
ModlMan	Modlitwa Manassesa
OrSib	Wyrocznie Sybilli
Psal	Psalmy Salomona
SłHen	Księga Henocha słowiańska
SyrBar	Apokalipsa Barucha syryjska
TestDan	Testament Dana
TestJud	Testament Dwunastu Patriarchów, Testament Judy
TestLew	Testament Lewiego
TestMjż	Mojżesza
WnbIz	Wniebowzięcie Izajasza
WnbMjż	Wniebowzięcie Mojżesza

2. Pisma z Qumran

1 QH	Hodajot (hymny dziękczynne)
1 QM	Reguły Wojny
4 QpHab	Peszer do księgi Habakuka

3. Pisarze starożytni

DIODOR SYCYLIJSKI	<i>Diodori Siculi Bibliothecae Historicae libri I–XL</i>
HERODOT, <i>Hist.</i>	HERODOT, <i>Historiae</i>
HOMER, <i>Od.</i>	HOMER, <i>Odyssea</i>
JUWENALIS, <i>Sat.</i>	JUWENALIS, <i>Satirae</i>
MARCJALIS, <i>Epigr.</i>	MARCJALIS, <i>Epigrammata</i>
PLINIUSZ, <i>Hist.Nat.</i>	PLINIUSZ STARSZY, <i>Historia Naturalis</i>
PLUTARCH, <i>Is.Os.</i>	PLUTARCH, <i>De Iside et Osiride</i>
SWETONIUSZ, <i>Vit.Caes.</i>	SWETONIUSZ, <i>De vitis Caesarum</i>
TACYT, <i>Hist.</i>	TACYT, <i>Historiae</i>
WERGILIUSZ, <i>Aen.</i>	WERGILIUSZ, <i>Aeneis (Eneida)</i>
<i>Georg.</i>	<i>Georgica</i>

4. Ojcowie i pisarze kościelni

AUGUSTYN, <i>Civ.</i>	AUGUSTYN, <i>De civitate Dei</i>
HIERONIM, <i>Epist.</i>	HIERONIM, <i>Epistulae</i>
IREN., <i>Adv.Haer.</i>	IRENEUSZ, <i>Adversus Haereses</i>
TERTULIAN, <i>Apol.</i>	TERTULIAN, <i>Apologeticus</i>

5. Skróty czasopism, serii, encyklopedii i literatury

AL	Attende Lectioni
BE	<i>Biblia ekumeniczna to jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu z Księgami deuterokanonicznymi. Przekład ekumeniczny z języków oryginalnych, Warszawa 2017.</i>
BiLe	Bibel und Leben
BLOSSDEBRUNNER	F. BLOSS, A. DEBRUNNER, F. REHKOPF, <i>Grammatik des neutestamentlichen Griechisch</i> , Göttingen 1979 ¹⁵
BNTC	Black's New Testament Commentaries
BR	Biblical Research
BS	Bibliotheca Sacra
BU	Biblische Untersuchungen

BZNW	Beihefte zur Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft
CNT	Commentaire du Nouveau Testament
CrSt	Cristianesimo nella Storia
EdF	Erträge der Forschung
EHS.T	Europäische Hochschulschriften Série 23 (Théologie)
EWNT	Exegetisches Wörterbuch zum Neuen Testament
FRLANT	Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments
FS	Festschrift
GNS	Good News Studies
HNT	Handbuch zum Neuen Testament
IntBCTP	Interpretation: A Bible Commentary for Teaching and Preaching
JBL	Journal of Biblical Literature
JBTh	Jahrbuch für Biblische Theologie
JSNTS	Journal for the Study of the New Testament. Supplement Series
KEK	Meyers Kritisch-exegetischer Kommentar
LEKBIBL	F. RIENECKER, G. MAIER, <i>Leksykon biblijny</i> , Warszawa 2001
LIDDELLSCOTT	H.G. LIDDELL, R. SCOTT, <i>A Greek-English Lexicon with a Supplement</i> , Oxford 1977 ⁹
LXX	Septuaginta
NCB	New Century Bible
NEB.NT	Die Neue Echter Bibel. Neues Testament
NICNT	The New International Commentary on the New Testament
NKB.NT	Nowy Komentarz Biblijny. Nowy Testament
NRTh	Nouvelle Revue Théologique
NT	Nuovo Testamento
OBT	Opolska Biblioteka Teologiczna
ÖTK	Ökumenischer Taschenbuchkommentar zum Neuen Testament
POPOWSKI	R. POPOWSKI, M. WOJCIECHOWSKI (red.), <i>Grecko-polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi</i> , Warszawa 1993
PŚNT	Pismo Święte Nowego Testamentu

PŚST	Pismo Święte Starego Testamentu
QD	Quæstiones Disputatæ
RNT	Regensburger Neues Testament
RTSO	Rocznik Teologiczny Śląska Opolskiego
SBAB	Stuttgarter Biblische Aufsatzbände
SNTU	Studien zum Neuen Testament und seiner Umwelt
SP	Sacra Pagina
SPIB	Scripta Pontificii Instituti Biblici
StNT	Studien zum Neuen Testament, Gütersloh
ST	Studia Theologica
StrBill	H.L. STRACK, P. BILLERBECK, <i>Kommentar zum Neuen Testament aus Talmud und Midrash</i> , t. III: <i>Die Briefe des Neuen Testaments und die Offenbarung Johannis</i> , München 1979 ⁹
STT	Studia Theologica – Teresianum
STV	Studia Theologica Varsaviensia
SWB	B.M. METZGER, M.D. COOGAN (red.), <i>Słownik wiedzy biblijnej</i> , Warszawa 1996
TNTC	Tyndale New Testament Commentaries
TPI.NTC	Trinity Press International. New Testament Commentaries
TThZ	Trierer Theologische Zeitschrift
TWNT	Theologisches Wörterbuch zum Neuen Testament
UBS	United Bible Societies
UTB	Uni-Taschenbuch für Wissenschaft
WUNT	Wissenschaftliche Untersuchung zum Neuen Testament
ZBK.NT	Züricher Bibelkommentare zum Neuen Testament
ZNW	Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kunde des Urchristentums

Die Apokalypse des Johannes. Kommentar,

Teil III: Offb 14–22

Zusammenfassung

Das Thema des dritten Bandes des Kommentars zur Apokalypse des Heiligen Johannes ist eine kritisch-exegetische Analyse der Kapitel 14–22. Der Kommentar gliedert sich in die folgenden sechs Teile: (1) die Vision des Lammes und des Gerichtes (Offb 14,1-20); (2) das einleitende Vision und Vision der sieben Schalen (Offb 15,16–16,21); (3) das Bild von Gottes Gericht über Babylon/Rom (Offb 17,1–19,10); (4) das endgültige Urteil über die Feinde Gottes (Offb 19,11–20,15); (5) die Vision einer neuen eschatologischen Welt (Offb 21,1–22,5); (6) Buchschluss (Offb 22,6-21).

Einzelne Fragmente der Apokalypse werden im griechischen Originaltext und in einer wörtlichen polnischen Übersetzung präsentiert und in drei Aspekten analysiert: (1) historische und literarische Fragen; (2) Kommentar; (3) theologisch-kerygmatische Fragen. Nach den theologisch-kerygmatischen Themen gibt es Exkursionen, in denen einige Themen vorgestellt werden, die einer breiteren Diskussion bedürfen. Die Grundlage für die exegetische Analyse ist, wie in den beiden vorhergehenden Bänden, der Originaltext von K. Aland und anderen, *The Greek New Testament*, von 1998 (vierte korrigierte Auflage).

Nach dem Vorwort befindet sich eine Liste der in diesem Band verwendeten Abkürzungen. Die Literaturliste im zweiten Band wurde jedoch nicht geändert, so dass eine Wiederholung nicht erforderlich war. Mögliche Neuheiten werden in Fußnoten angegeben.

Spis treści tomu I

(numeracja stron według części I)

Przedmowa	11
Bibliografia	13
Wykaz skrótów	35

Wstęp historyczno-literacki i teologiczny

I. Wprowadzenie literackie i historyczne	45
1. Tekst Apokalipsy	45
1.1. Odpisy tekstu greckiego	45
1.1.1. Papirusy	45
1.1.2. Kodeksy	46
1.2. Przekłady starożytne	47
2. Treść i budowa Apokalipsy	48
3. Gatunek literacki Apokalipsy	51
3.1. Apokalipsa jako księga apokaliptyczna	51
3.1.1. Charakterystyczne cechy apokaliptyki judaistycznej	51
3.1.2. Apokalipsa Jana a apokaliptyka judaistyczna	53
3.2. Apokalipsa jako księga prorocka	54
3.3. Apokalipsa jako list	55
4. Podgatunki literackie w Apokalipsie	56
4.1. Wizje	56
4.2. Proroctwa (<i>vaticinia</i>)	57
4.3. Hymny	58
4.4. Liturgia niebieska	58
5. Symbolika Apokalipsy	59
5.1. Pojęcie i źródła symboliki Apokalipsy	59
5.2. Kategorie symboli	59
6. Język i styl	65

6.1. Słownictwo	65
6.2. Składnia	66
6.3. Styl	67
7. Problem jedności literackiej i źródeł	68
7.1. Jedność literacka	68
7.2. Źródła i tradycja	69
7.2.1. Stary Testament	69
7.2.2. Liturgia Kościoła	69
8. Autor, adresaci i okoliczności napisania	71
8.1. Autor	71
8.1.1. Kryteria wewnętrzne	71
8.1.2. Kryteria zewnętrzne	72
8.1.3. Apokalipsa a czwarta Ewangelia i listy Jana	72
8.2. Adresaci	75
8.3. Czas i miejsce napisania	76
8.3.1. Kryteria zewnętrzne	76
8.3.2. Kryteria wewnętrzne	77
8.3.3. Miejsce napisania	79
9. Tło polityczno-religijne Apokalipsy	79
9.1. Prowincja rzymska Azja Mniejsza	79
9.2. Sytuacja religijna w Azji Mniejszej	80
10. Listy do siedmiu Kościołów	81
10.1. Adresaci listów	81
10.2. Listy do siedmiu Kościołów jako gatunek literacki	82
10.3. Forma siedmiu listów	83
10.4. Mniejsze formy literackie w siedmiu listach	84
11. Apokalipsa w kanonie Pisma Świętego	85
11.1. Kościoły Azji Mniejszej	85
11.2. Kościół łaciński	85
11.3. Kościół grecki	86
11.4. Starożytne Kościoły wschodnie	87
11.5. Kościoły protestanckie	88
12. Interpretacja Apokalipsy	88
II. Przewodnie idee teologiczne	91
1. Bóg	91
2. Jezus Chrystus	93
2.1. Preegzystencja Jezusa	93

2.2. Ludzka natura Jezusa	94
2.3. Baranek	94
2.4. Syn Człowieczy	96
3. Duch Święty	97
4. Kościół	99
5. Liturgia	102
6. Eschatologia	105
6.1. Znaki czasów ostatecznych	105
6.2. Paruzja Chrystusa i sąd ostateczny	108
6.3. Zbawieni	110
6.4. Nowy świat	112
7. Pareneza	114
7.1. Zagrożenia	114
7.2. Napomnienia	116
7.2.1. Świadectwo	116
7.2.2. Nawrócenie	117
7.2.3. Czyn chrześcijański	118
7.3. Motywacja napomnień	119
7.3.1. Obietnica nagrody	119
7.3.2. Groźba sądu	121

**Tekst oryginalny Ap 1–3,
przekład własny, komentarz**

I. Wprowadzenie (Ap 1,1-20)	125
1. Prolog (Ap 1,1-3)	125
1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	125
1.2. Komentarz	126
1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	129
Ekskurs 1: Makaryzmy w Apokalipsie	129
2. Wstęp do listów (Ap 1,4-8)	135
2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	135
2.2. Komentarz	136
2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	143
3. Wizja wstępna i nakaz spisania (Ap 1,9-20)	143

3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	145
3.2. Komentarz	145
3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	153
II. Listy do siedmiu Kościołów w Azji (Ap 2-3)	155
1. List do Kościoła w Efezie (Ap 2,1-7)	155
1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	156
1.2. Komentarz	157
1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	161
Ekskurs 2: Nikolaici	162
2. List do Kościoła w Smyrnie (Ap 2,8-11)	164
2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	164
2.2. Komentarz	165
2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	167
3. List do Kościoła w Pergamonie (Ap 2,12-17)	168
3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	169
3.2. Komentarz	170
3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	173
4. List do Kościoła w Tiatyrze (Ap 2,18-29)	174
4.1. Zagadnienia historyczno-literackie	175
4.2. Komentarz	176
4.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	181
5. List do Kościoła w Sardes (Ap 3,1-6)	182
5.1. Zagadnienia historyczno-literackie	183
5.2. Komentarz	184
5.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	187
6. List do Kościoła w Filadelfii (Ap 3,7-13)	187
6.1. Zagadnienia historyczno-literackie	188
6.2. Komentarz	189
6.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	193
7. List do Kościoła w Laodycei (Ap 3,14-22)	194
7.1. Zagadnienia historyczno-literackie	195
7.2. Komentarz	196
7.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	200

Zusammenfassung

Die Apokalypse des Johannes. Einführung und Kommentar, Teil I:

Offb 1-3 201

Spis treści części II

(numeracja stron według części II)

Przedmowa	9
Wykaz skrótów	11
Bibliografia	21

Tekst oryginalny Ap 4–13, przekład własny, komentarz

I. Wizja wprowadzająca i wizja siedmiu pieczęci (Ap 4,1–5,14)	47
1. Wizja tronowa w niebie (Ap 4,1-11)	47
1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	49
1.2. Komentarz	50
1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmacyjne	58
2. Zwój z siedmioma pieczęciami i Baranek (Ap 5,1-14)	59
2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	60
2.2. Komentarz	62
2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmacyjne	69
II. Wizja otwierania siedmiu pieczęci (Ap 6,1–8,1)	71
1. Cztery pierwsze pieczęcie: czterech jeźdźców (Ap 6,1-8)	71
1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	72
1.2. Komentarz	73
1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmacyjne	76
   Ekskurs 3: Pierwszy jeździec apokaliptyczny	77
   Ekskurs 4: Płagi w wizji siedmiu pieczęci	78
2. Piąta pieczęć: skargi męczenników (Ap 6,9-11)	80
2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	80

2.2. Komentarz	81
2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	83
3. Szósta pieczęć: katastrofy i sąd (Ap 6,12-17)	84
3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	84
3.2. Komentarz	85
3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	87
4. Uzupełnienie wizji szóstej pieczęci (Ap 7,1-17)	87
4.1. Pieczętowanie sług Boga (Ap 7,1-8)	88
4.2. Zagadnienia historyczno-literackie	89
4.3. Komentarz	89
4.4. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	92
5. Ochrona i szczęście wiernych (Ap 7,9-17)	92
5.1. Zagadnienia historyczno-literackie	93
5.2. Komentarz	94
5.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	98
6. Otwarcie siódmej pieczęci (Ap 8,1)	99
6.1. Zagadnienia historyczno-literackie	100
6.2. Komentarz	100
6.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	102
III. Wizja wprowadzająca i wizja siedmiu trąb (Ap 8,2-11,19)	105
1. Wizja siedmiu aniołów i siedmiu trąb (Ap 8,2-6)	106
1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	106
1.2. Komentarz	107
1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	110
2. Sygnały pierwszych czterech trąb (Ap 8,7-13)	110
2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	111
2.2. Komentarz	112
2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	116
   Ekskurs 5: Plagi w wizji siedmiu trąb	116
3. Piąta trąba (Ap 9,1-12)	117
3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	119
3.2. Komentarz	119
3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmatyczne	123

Ekskurs 6: Otchłań, piekło, jezioro ognia	124
Ekskurs 7: Szarańcza i skorpiony	126
4. Szósta trąba (Ap 9,13-21)	126
4.1. Zagadnienia historyczno-literackie	127
4.2. Komentarz	128
4.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	132
5. Uzupełnienie wizji szóstej trąby (Ap 10,1–11,14)	132
5.1. Anioł z małym zwojem (Ap 10,1-11)	133
5.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	134
5.1.2. Komentarz	135
5.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	142
5.2. Mierzenie świątyni (Ap 11,1-2)	142
5.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	142
5.2.2. Komentarz	144
5.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	147
Ekskurs 8: Znaczenie czasu czterdziestu dwóch miesięcy	147
5.3. Dwóch świadków (Ap 11,3-14)	148
5.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	150
5.3.2. Komentarz	151
5.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	159
6. Siódma trąba (Ap 11,15-19)	159
6.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	160
6.3.2. Komentarz	161
6.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	164
Ekskurs 9: Gniew Boga	165
4. Wizja walki smoka i jego satelitów z Niewiastą i jej potomstwem (Ap 12–13)	167
4.1. Wizja Niewiasty, Syna i smoka (Ap 12,1-17)	168
4.1.1. Dwa znaki w niebie i narodziny syna (Ap 12,1-6)	168
4.1.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	169
4.1.1.2. Komentarz	170
4.1.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne	176
4.1.2. Strącenie smoka (Ap 12,7-12)	176

4.1.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	177
4.1.2.2. Komentarz	178
4.1.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne . . .	180
4.1.3. Los Niewiasty i jej potomstwa (Ap 12,13-17) . . .	181
4.1.3.1. Zagadnienia historyczno-literackie	181
4.1.3.2. Komentarz	182
4.1.3.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne . . .	184
Ekskurs 10: Interpretacje symbolu Niewiasty w Ap 12	185
4.2. Narzędzia smoka (Ap 12,18-13,18)	187
4.2.1. Zwierzę z morza (Ap 12,18-13,10)	188
4.2.1.1. Zagadnienia historyczno-literackie	189
4.2.1.2. Komentarz	190
4.2.1.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne . . .	196
4.2.2. Zwierzę z ziemi (Ap 13,11-18)	197
4.2.2.1. Zagadnienia historyczno-literackie	198
4.2.2.2. Komentarz	199
4.2.2.3. Znaczenie teologiczno-kerygmaticzne . . .	204
Ekskurs 11: Liczba 666	205
Zusammenfassung	
Die Apokalypse des Johannes. Kommentar, Teil II: Offb 4-13 . . .	209